

SINIF ÖĞRETMENİ ADAYLARININ OKULDIŞI ETKİNLİK KAVRAMINA YÜKLEDİKLERİ METAFORLARIN İNCELENMESİ

EXAMINATION OF TEACHER CANDIDATES' METAPHORS THAT THEY LOADED TO OUTDOOR ACTIVITY CONCEPT

Doç. Dr. Yücel ÖKSÜZ

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğrt. Eğitimi ABD

Arş. Gör. Ceren ÇEVİK KANSU

Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü Sınıf Öğretmenliği ABD

Özet

Temel amacı, sınıf öğretmeni adaylarında okul dışı etkinlik kavramının incelenmesi olan bu çalışmada, sınıf öğretmeni adaylarının okul dışı etkinliğe ilişkin geliştirdikleri metaforlar incelenmiştir. Araştırmaya Bayburt Üniversitesi Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Sınıf Öğretmenliği Eğitimi programında 4. sınıfta öğrenim gören toplam 127 öğretmen adayı katılmıştır. Verilerin toplanmasında araştırmacılar tarafından geliştirilen açık uçlu bir görüşme formu hazırlanmış; görüşme formunda öğretmen adaylarından “Okul dışı etkinlik.....gibidir; çünkü.....” cümlesini tamamlamaları istenmiştir. Elde edilen verilerin çözümlenmesinde betimsel istatistikler ile içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Araştırma sonucunda öğretmen adaylarının okul dışı etkinlik kavramına ilişkin olarak toplam 75 metafor ürettikleri görülmüş; okul dışı etkinlik kavramına ilişkin olarak “temel ihtiyaç, kalıcılık, hayata açılan yol, karmaşık bir süreç, rahatlama ve sosyal etkinlikler bütünü” kategorileri oluşturulmuştur. Temel ihtiyaçlar kategorisinde, yaşamsal ihtiyaçlar ve sevgi temalarına; kalıcılık kategorisinde, kalıcı öğrenme, ödül gibi metaforlara; hayata açılan yol kategorisinde, bağımsızlığa kavuşma ve sosyalleşme temalarına; karmaşık bir süreç kategorisinde yapboz, zaman gibi metaforlara; rahatlama kategorisinde, nefes alma ve teneffüs temalarına ve sosyal etkinlikler bütünü kategorisinde, spor, sanat ve gezi faaliyetleri temalarına yer verildiği görülmüştür. Sonuç olarak öğretmen adaylarının okul dışı etkinlik kavramına ilişkin algılarının genelde olumlu olduğu fakat yapılabilecek etkinlik önerilerinin birbirine benzer olduğu ortaya çıkmıştır. Kendi eğitimleri boyunca yaptıkları ve şuan için önerdikleri etkinliklerin tamamen hayatın kendisi olması gerektiği üzerinde durmuşlar yaşamdan bağımsız olamayacağını belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Öğretmen Adayı, Okul Dışı Etkinlik, Metafor

Abstract

In this study, the main purpose is examination of the outdoor activity concept's meaning in classroom teacher candidates' mind and related metaphors that developed by the classroom teacher candidates are researched. To this research, 127 teacher candidates who are studying as seniors in Bayburt University Faculty of Education, Primary School Department, Classroom Teacher Education Program participated. While collecting data, an open ended question form is developed by researchers and teacher candidates asked to complete the sentence 'Outdoor activity is like that; because'. Descriptive statistics and content analysis technique is used while analyzing the collected data. At the end of the study; it is seen that teacher candidates produced 75 metaphors related with outdoor activity concept and categories are formed like 'basic needs, persistency, a road to life, a confusing process, integrity of relief and social activities. In basic needs category, metaphors like vital needs and love; in persistency category, metaphors like permanent learning and prize; in road to life category, metaphors like reaching independence and being social; in a confusing process category, metaphors like jigsaw and time; in relief category, themes like breathing and break times; in integrity of social activities category, themes like sport, art and travel organizations are seen to be mentioned. As a result, it came out that teacher candidates' perceptions about outdoor activities are positive in general but their suggestions about possible activities are the same. The classroom teacher candidates stated that activities that they do along their education life and they suggest should be completely related with real life.

Key Words: Teacher Candidate, Out Doors Activities, Metaphor

GİRİŞ

Çağdaş eğitim programı, öğrenciye okul içinde ve dışında planlanan etkinlikler yoluyla sağlanan öğrenme yaşantıları düzeneği olarak tanımlanmaktadır (Demirel, 1996). Bu tanımda da belirtildiği gibi, okul dışında da öğrenmeler gerçekleşir. Okul dışındaki öğrenmelerin planlı ve programlı yapılması durumunda "gözlem gezisi", "görüşme", "sergi" gibi öğretim tekniklerinin kullanılması söz konusudur (Demirel ve Yağcı, 1999: 76-83). Bu yüzden öğretmenin sahip olması gereken mesleki niteliklerden biri öğretim yöntem ve tekniklerinden yararlanmadır (Demirel, 2009: 202-203).

Yapılan çalışmalar (Çelikten, 2006; Bota, 2009) metaforların basit birer benzetme dışında insan bilmesinde nasıl merkezi bir rol üstlendiği incelenmiş ve metaforların bilişte önemli bir rolü olduğu vurgulanmıştır (Lakoff ve Johnson, 2005, 27). Eğitimde kimi kavramlara ilişkin algıları ortaya çıkarmada metaforlardan - öğretmen (Taşdemir ve Taşdemir, 2011a; Michael, 2009; Pektaş ve Kılan, 2009; Cerit, 2008; Çelikten, 2006; Saban, 2004; Ben-Peretz, Mendelson, ve Kron 2003, Lasley, 1994; Oxford ve diğerleri 1998; Clarken, 1997); öğretme ve öğrenme (Font, Bolite ve Acevedo, 2010; Saban, Kocbeker, ve Saban, 2007; Levine, 2005; Guerrero ve Villamil, 2002; Martinez, Saulea ve Huber, 2001); öğretim (Taşdemir ve Taşdemir, 2011; Massengill-

Shaw ve Mahlios, 2008; Carter ve Pitcher, 2010; Massengill, Mahlios, ve Barry, 2005; Price, 2002; Bullough, 1994); okul (Saban, 2008; Aydoğdu, 2008; Engin-Demir, C. 2007; Inbar, 1996; Hardcastle, Yamamoto ve diğerleri, 1985); öğrenme (Elmholdt, 2003); sınıf yönetimi (Akar ve Yıldırım, 2009); mesleki gelişim (Bullough ve Stokes 1994; Bullough 1994); program geliştirme (Semerci, 2007); eğitim programı (Gültekin, 2013; Özdemir, 2012; Taşdemir ve Taşdemir, 2011b; Aykaç ve Çelik, 2011; Semerci, 2007; Anglin ve Dugan, 1982)- yararlanılmaktadır.

Türkiye’de ve yurtdışında okul dışı ve ders dışı etkinlik kavramlarına ilişkin, öğretmenlerin veya öğretmen adaylarına ait, metaforik algılarının belirlendiği doğrudan bir araştırmaya rastlanmamıştır.

Okul dışı etkinlik kavramı hizmet öncesi eğitim gören öğretmen adayları tarafından ders dışı etkinlik ile karıştırılmaktadır. Bu nedenle, gelecekte öğretmenlik yapacak olan sınıf öğretmeni adaylarının okul dışı etkinliklere bakış açıları, özellikle hitap ettiği kitle açısından geleceğe dönük büyük önem taşımaktadır. Bu çalışma, sınıf öğretmeni adaylarının okul dışı ve ders dışı etkinlik kavramlarını hizmet öncesinde nasıl algıladığını ortaya çıkaracak ve öğretim yöntem ve tekniklerini uygulayacak olan sınıf öğretmenlerinin algılamalarındaki kavram yanlışlarını gidermeye dönük ders öğreticilerine yol gösterecektir. Çalışmanın sınıf öğretmeni yetiştirme alanına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu nedenle yapılması gereği duyulan bu çalışmanın temel amacı, sınıf öğretmeni adaylarında okul dışı etkinliğ kavramının incelenmesidir. Bu temel amaç doğrultusunda şu sorulara yanıt aranmıştır:

- Sınıf öğretmeni adayları okul dışı etkinlik kavramını hangi metaforlarla açıklamaktadır?
- Sınıf öğretmeni adayları tarafından ortaya konan metaforlar ortak özellikleri bakımından hangi kategoriler altında toplanabilir?

Yöntem

Bu araştırma, sınıf öğretmeni adaylarında okul dışı etkinliğ kavramına ilişkin algıların metaforlar aracılığıyla incelenmesi amacıyla gerçekleştirilen tarama modelinde, nitel araştırma yöntemi kullanılarak gerçekleştirilmiştir.

Araştırma Grubu

Araştırma, Bayburt Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İlköğretim Bölümü, Sınıf Öğretmenliği Eğitimi Lisans programında öğrenim gören toplam 127 sınıf öğretmeni adayı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma grubunda lisans son sınıf öğrencilerinin yer alma sebepleri, son sınıfta öğrenim gören öğrencilerin hemen hemen tüm dersleri almış olmaları, okul deneyimi dersi ile ilkokullarda yapılan uygulamaları gözlemlemiş olmaları ve öğretmenlik uygulaması dersini almaya başlamış olarak kendilerinin de uygulama yapmış olmalarıdır. Araştırma grubundaki görüşme formu geçerli sayılan öğretmen adaylarının özellikleri Tablo 1’de gösterilmiştir.

Tablo 1. Araştırma Grubunun Özellikleri

Özellikler		f	%
Cinsiyet	Kadın	75	59.1
	Erkek	52	40.9
Öğretim Türü	I.Öğretim	52	40.9
	II.Öğretim	75	59.1
Yaş	20-22	79	63.2
	23 ve üzeri	46	35.2
	Belirtmeyen	2	1.6
Mezun Olunan Lise	Düz Lise	86	67.7
	Anadolu Lisesi	30	23.6
	Anadolu Öğretmen Lisesi	6	4.7
	Çok Programlı Lise	4	3.1
	Diğer	1	0.8
TOPLAM		127	100

Verilerin Toplanması

Verilerin toplanmasında araştırmacılar tarafından geliştirilen “görüşme formu” kullanılmıştır. Öğretmen adaylarının okul dışı etkinlik kavramına ilişkin düşüncelerini ortaya çıkarmak için açık uçlu bir görüşme formu hazırlanmış; görüşme formunda sınıf öğretmeni adaylarından “Okul dışı etkinlik..... gibidir; çünkü.....” cümlesini tamamlamaları istenmiştir. Sınıf öğretmeni adaylarının görüşlerini yazarak ifade ettikleri görüşme formları bir doküman olarak araştırmacının veri kaynağını oluşturmuştur.

Verilerin Çözümlemesi ve Yorumlanması

Görüşme formundan elde edilen veriler içerik analizi tekniği ile çözümlenmiştir. Sınıf öğretmeni adaylarının ortaya koydukları metaforların analiz edilmesi ve yorumlanmasında Saban (2008) tarafından kullanılan; adlandırma, eleme ve arıtma, derleme ve kategori geliştirme ve geçerlik ve güvenilirliği sağlama aşamaları kullanılmıştır. Araştırmada belirtilen bu aşamaların gerçekleştirilmesinden sonra oluşturulan kategoriler araştırmacılar tarafından şekiller oluşturularak açıklanmıştır.

Bulgular ve Yorum

Bu bölümde araştırmaya katılan sınıf öğretmeni adaylarının okul dışı etkinlik kavramına yükledikleri metaforlara ilişkin olarak elde edilen bulgulara öncelikle genel olarak Tablo 2’de yer verilmiş, daha sonra metaforlardan oluşturulan kategoriler ve temalar, şekiller halinde verilerek ve sınıf öğretmeni adaylarının birebir kendi ifadelerinden alıntılar yapılarak desteklenmiştir. Araştırma sonucunda elde edilen metaforlar Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo 2. Öğretmen Adaylarının Okul Dışı Etkinlik Kavramına Yükladikleri Metaforlar

N	Metafor	N	Metafor	N	Metafor	N	Metafor	N	Metafor
1	Hayat	16	Teneffüs	31	Uyku	46	Sanat	61	Makine
2	Paylaşım	17	Piknik	32	Salata	47	Heyecan	62	Su
3	Kahraman	18	Kalıcı öğrenme	33	Doğa	48	Macera	63	Konser
4	Oyun	19	Bir elmanın yarısı	34	Ödül	49	Arkadaşlık	64	Anahtar
5	Spor	20	Mutluluk	35	Yemek tarifi	50	Tatlı	65	Bahçe
6	Özgürlük	21	Sosyallik	36	Bebek	51	Araç	66	Tamamlayıcı
7	Rahatlama	22	Anne sevgisi	37	Aşk	52	İnsan	67	Turnuva
8	Yapboz	23	Yaşam kaynağı	38	Boş zaman	53	Temel ihtiyaç	68	Bilim
9	Ağaç	24	Sosyal etkinlik	39	Aktivite	54	Yaprak	69	Dünya
10	Gökyüzü	25	Meyve	40	Çikolata reklamı	55	Sohbet	70	Robot
11	Tanışma	26	Keşif	41	Ek program	56	Renk	71	Doğum günü
12	Eğlence	27	Gezi	42	Çalışma	57	Sinema	72	Bulut
13	Nefes	28	Yeni evlenen çift	43	Toplum	58	Kitap	73	Farklılık
14	Futbol maçı	29	Bedenin gıdası	44	Yaşantı	59	Kaynaştırma	74	Zaman
15	Antrenman	30	Boş ders	45	Masal	60	Ev ziyaretleri	75	Gerçek

Tablo 2’de görüldüğü gibi, okul dışı etkinlik kavramına ait toplam 75 metafor türetilmiştir. Üretilen bu metaforlardan bazıları (hayat f=10, gezi f=7, sosyal etkinlik f=8, nefes f=5, oyun f=4...) birden fazla sınıf öğretmeni adayı tarafından dile getirilmiştir. Sınıf öğretmeni adaylarının ürettikleri metaforlar ele alındığında, okul

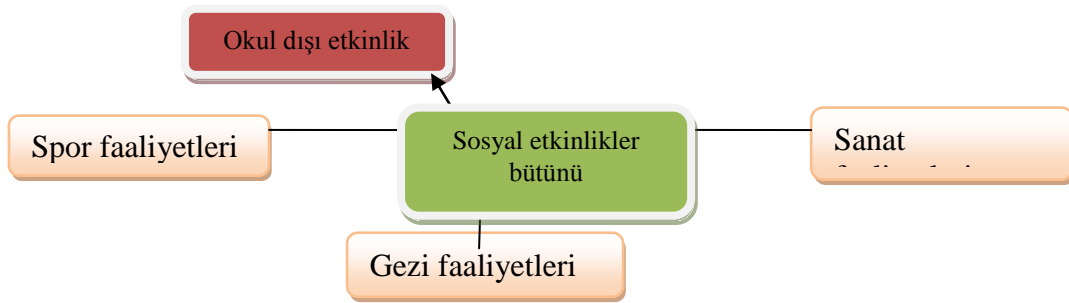
dışı etkinlik kavramını daha çok yaşamın bir parçası olan cansız varlıklarla ilişkilendirdikleri görülmektedir.

Araştırma sonucunda ortaya çıkan kategoriler Şekil 1’de görülmektedir.

Şekil 1. Okul Dışı Etkinlik Kavramına İlişkin Oluşturulan Kategoriler

Şekil 1’de görüldüğü gibi, sınıf öğretmeni adaylarının okul dışı etkinlik kavramlarına ilişkin ürettikleri metaforlardan yola çıkarak oluşturulan “sosyal etkinlikler bütünü”, “temel ihtiyaç”, “kalıcılık”, “hayata açılan yol”, “karmaşık bir süreç” ve “rahatlama” kategorileri altında toplanmıştır. “Sosyal Etkinlikler Bütünü” Kategorisine ilişkin temalar ve metaforlar Şekil 2’de gösterilmiştir.

Şekil 2. Sosyal Etkinlikler Bütünü Kategorisi

Şekil 2’de görüldüğü gibi, “sosyal etkinlikler bütünü” kategorisini spor, sanat ve gezi faaliyetleri temaları oluşturmuştur. Öğretmen adaylarının okul dışı etkinlik kavramına ilişkin geliştirdikleri “turnuvalar, futbol maçı, antrenman, oyun ve eğlence” metaforları ise spor faaliyetleri temasını oluşturmuştur.

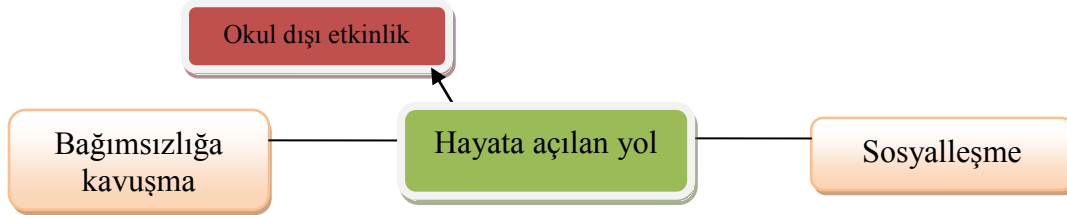
Spor faaliyetleri teması altında okul dışı etkinlik kavramını futbol maçına benzeten öğretmen adaylarından biri görüşünü, “Okul dışı etkinlik futbol maçı gibidir. Çünkü oynadıkça oynayasın gelir.” biçiminde belirterek okul dışı etkinliklerin öğrenciler

tarafından büyük bir hevesle gerçekleştirildiğini ifade etmiştir. Okul dışı etkinlik kavramını antrenman kavramı ile ilişkilendiren sınıf öğretmeni adaylarından biri bunu “Okul dışı etkinlik antrenman gibidir. Çünkü maça çıkmadan önce hazırlıklarımızı tamamlarız veya maçta oluşan eksikliklerimizi tamamlarız.” biçiminde belirterek okul dışı etkinliklerin öğrencilerin derse olan motivasyonlarını ve isteklerini arttırmak adına yapılması gerektiğini belirtmiştir.

Sanat faaliyetleri teması altında okul dışı etkinlik kavramını sinemaya benzeten öğretmen adaylarından biri görüşünü, “Okul dışı etkinlik konser gibidir. Çünkü kişiyi geliştirmek bakış açısını dünya görüşünü geliştirmek, kendi benliğini kazanıp kendine güvenini arttırması için bu etkinlikler gereklidir” biçiminde belirterek okul dışı etkinliklerin öğrencilerin kişilik gelişimine de katkı sağlayacağını ifade etmiştir. Okul dışı etkinlik kavramını macera kavramı ile ilişkilendirerek sınıf öğretmeni adaylarından biri bunu “Okul dışı etkinlik hayatın monotonluğunu kısa süreliğine de olsa unutmak için yapılan maceradır. İnsan nadiren de olsa kendine vakit ayırmayı becerebilmelidir. Bu amaçla kendini daha mutlu ve iyi hissedebilecektir” biçiminde belirterek öğrencilerin kısa süreliğine de olsa kendileri için zaman ayırmalarının onları mutlu edeceği üzerinde durmuştur.

Gezi faaliyetleri teması altında okul dışı etkinlik kavramını ev ziyaretlerine benzeten öğretmen adaylarından biri görüşünü, “Okul dışı etkinlik ev ziyaretleri gibidir. Çünkü aileleri ile ilgili bilgi edinmenin en iyi yolu budur.” biçiminde belirterek okul dışı etkinliklerin öğrencilerin aileleri hakkında bilgi edinmede yardımcı olacağını ifade etmiştir. Okul dışı etkinlik kavramını gezilere benzeten öğretmen adaylarından biri bu konudaki görüşünü “Geziler tarihi ve kültürel olduğu için öğrencilerin hoşuna gider ve derse olan ilgileri artar.” şeklinde belirterek okul dışı etkinliklerde gezilerin önemini vurgulamıştır.

Sınıf öğretmeni adaylarının görüşlerinden yola çıkılarak oluşturulan “hayata açılan yol” kategorisi Şekil 3’te gösterilmiştir.

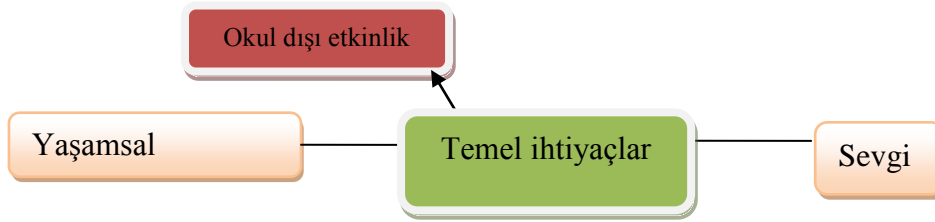
Şekil 3. Hayata Açılan Yol Kategorisi

Şekil 3’te görüldüğü gibi, “hayata açılan yol” kategorisini bağımsızlığa kavuşma ve sosyalleşme temaları oluşturmuştur. Okul dışı etkinlik kavramına ilişkin olarak öğretmen adayları tarafından üretilen “özgürlük, keşif, gökyüzü, mutluluk, anahtar, bebeğin doğumu, insan, gerçek ve hayat” metaforları bağımsızlığa kavuşma temasını oluştururken; “paylaşım, heyecan, sosyallik, tanışma, sohbet ve arkadaşlık” metaforları da sosyalleşme temasını oluşturmuştur.

Bağımsızlığa kavuşma teması altında okul dışı etkinlik kavramını “bebek”e benzeten öğretmen adayı bu ilişkilendirmesini *“Yeni doğmuş bir bebeğin önce emeklemesi, sonra yürümesi, sonra da koşması gibidir. Çünkü ilk defa okul dışı etkinliğe katılanlarda acemilik çekimserlik vardır. Zamanla taşlar yerine oturur ve kişi artık yürümeye başlar yaptığı etkinliklerin desteklenmesi ile de özgüveni yerine gelir artık koşmak için hazırdır birey.”* biçiminde ifade etmiştir. Okul dışı etkinlik kavramının bağımsızlık özelliği taşıdığını öğretmen adaylarından biri “hayat mücadelesi”ne benzeterek görüşünü *“Öğrendiklerimizi pratiğe dökmek, hayat mücadelesidir. Çünkü okulda karşılaştığımız bir durum ya da öğrendiğimiz şeyleri uygulamamız karakterimizi belirlemede en etkili yoldur.”* biçiminde belirtmiştir.

Sosyalleşme teması altında okul dışı etkinlik kavramını “sohbet”e benzeten öğretmen adayı bu ilişkilendirmesini *“Stres atmak, eğlenmek, kaçmak istediğin düşüncelerden uzaklaşmak için tek yol.”* biçiminde belirtmiştir. Okul dışı etkinlik kavramının sosyalleşme özelliği taşıdığı öğretmen adaylarından biri “insan”a benzeterek görüşünü *“İnsana insan olduğunu fark ettiren etkinliklerdir.”* biçiminde belirtmiştir.

Sınıf öğretmeni adaylarının görüşlerinden yola çıkılarak oluşturulan “temel ihtiyaç” kategorisi Şekil 4’te gösterilmiştir.

Şekil 4. Temel İhtiyaç Kategorisi

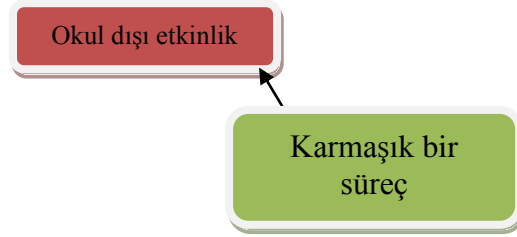
Şekil 4’te görüldüğü gibi, “temel ihtiyaç” kategorisini yaşamsal ihtiyaçlar ve sevgi temaları oluşturmuştur. Okul dışı etkinlik kavramına ilişkin öğretmen adaylarının ürettikleri “bedenin gıdası, su, uyku, yaşam kaynağı, meyve ve tatlı” metaforları yaşamsal ihtiyaçlar temasını; “anne sevgisi, aşk ve bir elmanın yarısı” metaforları da sevgi temasını oluşturmuştur.

Yaşamsal ihtiyaçlar teması altında okul dışı etkinlik kavramını “paylaşma”ya benzeten öğretmen adayı bu konudaki görüşünü *“Elimde kalan son dilim ekmeğimi paylaşmak. Çocuklar bu sayede birbirleri ile kaynaşmayı, paylaşmayı öğrenirler.”* şeklinde belirtirken; okul dışı etkinlik kavramını “uyku”ya benzeten öğretmen adayı bu görüşünü *“Kendimizi dinlenmiş hissederiz.”* şeklinde belirtmiştir.

Sevgi teması altında okul dışı etkinlik kavramını “aşk”a benzeten öğretmen adayı bu düşüncesini *“Okul dışı etkinlik aşk gibi çok mutluluk verir.”* biçiminde açıklarken, “bir elmanın yarısı”na benzeten öğretmen adayı ise bu düşüncesini *“Örneğin ilk elmanın yarısında gezeceğimiz yerlerin isimlerini ve özelliklerini öğreniriz. Diğer yarısında ise görerek daha kalıcı olduğunu anlarız.”* biçiminde açıklamıştır. Okul dışı etkinlik kavramını “anne sevgisi”ne benzeten öğretmen adayı ise bu düşüncesini

“Çocuğun okula bağlanmasını, okulu sevmesini sağlayan bir etkinlik, iş ve benzeri faaliyetlerdir.” şeklinde belirtmiştir.

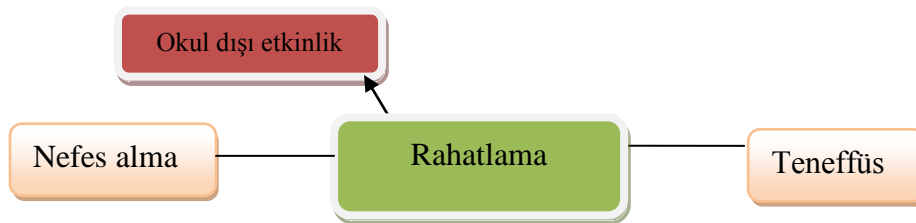
Sınıf öğretmeni adaylarının görüşlerinden yola çıkılarak oluşturulan “karmaşık bir süreç” kategorisi Şekil 5’te gösterilmiştir.

Şekil 5. Karmaşık Bir Süreç Kategorisi

Şekil 5’te görüldüğü gibi, “karmaşık bir süreç” kategorisini “yapboz, zaman, makine, salata, yemek tarifi, bahçe ve farklılık” metaforları oluşturmuştur. Okul dışı etkinlik kavramını “yapboz” a benzeten öğretmen adayı bu benzetimini “Okulda öğrencilerin gerçek hayatta var olduğu gerçeği ile karşılaşılır.” biçiminde ifade ederken; “salata” ya benzeten öğretmen adayı bu görüşünü “Salata gibidir, karmaşıktır. Bireylere kazandırdıkları farklıdır. Her birey farklı tat alır. Bazıları sadece öğrenir. Bazıları hem öğrenir hem eğlenir. Bazıları ise sadece eğlenir.” biçiminde belirtmiş; “yemek tarifi” ne benzeten öğretmen adayı bu ilişkilendirmesini “Okulda öğrendiklerimizi uyguladığımız yemek tarifidir. Malzemeleri ve hazırlanışı her şeyi bilirsiniz ama kek yapmak için bu bildiklerinizi uygulamanız lazım.” şeklinde belirtmiştir.

Sınıf öğretmeni adaylarının görüşlerinden yola çıkılarak oluşturulan “rahatlama” kategorisi Şekil 6’da gösterilmiştir.

Şekil 6. Rahatlama Kategorisi

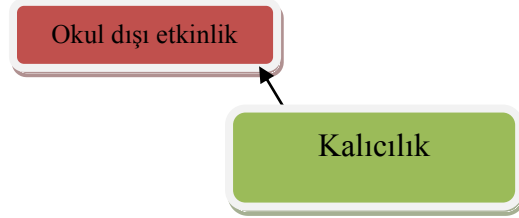
Şekil 6’da görüldüğü gibi, “rahatlama” kategorisini “nefes alma” ve “teneffüs” temaları oluşturmuştur. Öğretmen adaylarının okul dışı etkinlik kavramına ilişkin geliştirdikleri “boş ders, boş zaman, rahatlama ve yeni evlenen çift” metaforları teneffüs temasını oluştururken; “nefes alma, nefes, rahat bir nefes, bulut ve temiz nefes almak” metaforları nefes alma temasını oluşturmuştur.

Teneffüs teması altında okul dışı etkinlik kavramını “boş ders” e benzeten öğretmen adaylarından biri görüşünü, “Boş derste daha rahat bir ortama girmiş oluyoruz.” biçiminde belirterek öğrencinin okul dışı etkinliklerde daha rahat hareket edebileceğini

ifade etmiştir. Okul dışı etkinlik kavramını “boş zaman” a benzeten öğretmen adaylarından birinin görüşünü, “*Derslerden sonra kafa dağıtma sürecinin başladığı boş zamanın daha iyi değerlendirilmesini sağlar.*” biçiminde belirtmiştir.

Nefes alma temasını altında okul dışı etkinlik kavramını “nefes” e benzeten öğretmen adaylarından biri görüşünü “*Okuldaki stresi okul dışı etkinliklerle giderebiliriz.*” şeklinde belirtirken; başka bir öğretmen adayı bu konudaki görüşünü “*Suyun içinde nefessiz kalan birinin çıkıp nefes alması, derslerin sıkıcılığından kurtulur ve daha verimli dersler verilir.*” şeklinde belirtmiştir.

Sınıf öğretmeni adaylarının görüşlerinden yola çıkılarak oluşturulan “rahatlama” kategorisi Şekil 7’de gösterilmiştir.

Şekil 7. Kalıcılık Kategorisi

Şekil 7’de görüldüğü gibi, “kalıcılık” kategorisini “kalıcı öğrenme, ödül, araç, tamamlayıcı, ek program, yaşantı ve kaynaşma” metaforları oluşturmuştur. Okul dışı etkinlik “tamamlayıcı” olarak görülen öğretmen adaylarının görüşlerinden biri “*Derste öğrenilen dışarıda uygulanırsa konu tamamen anlaşılmuş olur.*” biçimindedir. Okul dışı etkinlik kavramını “ek program” a benzeten öğretmen adayı bu benzetimini “*İnsan beyni tek taraflı rutin bir şekilde değil, farklı etkinliklere hitap edecek farklı etkinlikler hem eğlenceli hem de verimli olacaktır.*” biçiminde belirtmiş; “yaşantı” ya benzeten öğretmen adayı bu ilişkilendirmesini “*Öğrencilerin sosyal hayata uyum sağlamasını amaçlar, somut yaşantılar kazanmaktır.*” biçiminde ifade etmiştir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Sonuç olarak bu araştırmada, öğretmen adaylarının okul dışı etkinlik kavramını olumlu metaforlarla açıkladıkları, okul dışı etkinlik kavramını daha çok cansız varlıklarla ilişkilendirdikleri görülmüş ve öğretmen adaylarının okul dışı etkinlik kavramına ilişkin algılarının olumlu olduğu anlaşılmıştır. Araştırmadan elde edilen bu sonuçlardan yola çıkarak şu önerilerde bulunulabilir:

- ✓ Öğretmen adaylarının okul dışı etkinlik çalışmalarına dönük hizmet öncesi eğitimlerinde deneyim yaşayacağı ortamlar oluşturulabilir.
- ✓ Öğretmenlerin okul dışı etkinlik kavramına bakış açıları benzer yollarla belirlenebilir.
- ✓ Benzer çalışmalar, ders dışı etkinlik kavramına ilişkin olarak da yapıp karşılaştırılabilir.

KAYNAKÇA

- AKAR, H. ve YILDIRIM, A. (2009). Change in teacher candidates' metaphorical images about classroom management in a social constructivist learning environment. *Teaching in Higher Education*, 14 (4). 401-415.
- ANGLİN, L. W. ve DUGAN, T. (1982). Teachers' perceptions of existing and ideal school curriculum: An analysis of metaphors. Paper presented at the Annual Meeting of the American Educational Research Association (New York, NY, March 20, 1982).
- AYDOĞDU, E. (2008). *İlköğretim Okullarındaki Öğrenci ve Öğretmenlerin Sahip Oldukları Okul Algıları ile İdeal Okul Algılarının Metaforlar Yardımıyla Analizi*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Eskişehir Osmangazi Üniversitesi/ Fen Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- AYKAÇ, N. ve ÇELİK, Ö. (2011). Öğretmenlerin ve Öğretmen Adaylarının Eğitim Programına İlişkin Metaforik Algılarının Karşılaştırılması. I. Uluslararası Eğitim Programları ve Öğretim Kongresi'nde sunulan bildiri, Eskişehir, Türkiye.
- BEN-PERETZ, M., MENDELSON, N. ve KRON, F.W. (2003). How teachers in different educational contexts view their roles. *Teaching and Teacher Education*, 19. 277-90.
- BOTA, E. (2009). Why metaphor matters in education. *South African Journal of Education*, 29. 431-444.
- BULLOUGH, R. V. (1994) Personal history and teaching metaphors: A self study of teaching as conversation, *Teacher Education Quarterly*, 21(1). 107-120.
- BULLOUGH, R.V., STOKES, D.K. (1994). Analyzing personal teaching metaphors in preservice teacher education as a means for encouraging professional development. *American Educational Research Journal*, 31(1). 191-224.
- CARTER, S. ve PITCHER, R. (2010). Extended metaphors for pedagogy: Using sameness and difference. *Teaching in Higher Education*, 15 (5). 579-589.
- CERİT, Y. (2008). Öğretmen Kavramı ile İlgili Metaforlara İlişkin Öğrenci, Öğretmen ve Yöneticilerin Görüşleri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6 (4). 693-712.
- CLARKEN, R. H. (1997). Five metaphors for educators. Paper Presented at the Annual Meeting of the American Educational Research Association (Chicago IL, March 24-28, 1997). <http://www.eric.ed.gov/ERICWebPortal/search/detailmini.jsp>.
- ÇELİK, M. (2006). Kültür ve Öğretmen Metaforları. *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (21). 269-183.
- DEMİREL, Ö. (1996). *Genel Öğretim Yöntemleri*, Ankara: Usem Yayınları.
- DEMİREL, Ö. (2009). *Öğretme Sanatı: Öğretim İlke ve Yöntemleri*, Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- DEMİREL, Ö. ve YAĞCI, E. (1999). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*, İstanbul: M. E. Bakanlığı Yayınları.
- ELMHOLDT, C. (2003). Metaphors for learning: Cognitive acquisition versus social participation. *Scandinavian Journal of Educational Research*, 47 (2). 116-32.

- ENGİN-DEMİR, C. (2007). Metaphors as a reflection of middle school students' perceptions of school: A cross-cultural analysis. *Educational Research and Evaluation*, 13 (2). 89-107.
- FONT, V., BOLITE, J. ve ACEVEDO, J. (2010). Metaphors in mathematics classrooms: Analyzing the dynamic process of teaching and learning of graph functions. *Educational Studies in Mathematics*, 54 (2). 131-152.
- GUERRERO, M. C. M. ve VILLAMIL, O. S. (2002). Metaphorical conceptualizations of ESL teaching and learning. *Language Teaching Research*, 6. 95-120.
- GÜLTEKİN, M. (2013). İlköğretim Öğretmen Adaylarının Eğitim Programı Kavramına Yükladıkları Metaforlar. *Eğitim ve Bilim*, 38 (169). 126-141.
- HARDCASTLE, B., YAMAMOTO, K., PARKAY, F.W. ve CHAN, J. (1985). Metaphorical views of school: A cross-cultural comparison of college students. *Teaching and Teacher Education*, 1(4). 309-315.
- INBAR, D. (1996). The free educational prison: Metaphors and images. *Educational Research*, 38 (1). 77-92.
- LAKOFF, G. & JOHNSON, M. (2005). Metaforlar, hayat, anlam ve dil. İstanbul: Paradigma Yayınları.
- LASLEY, T. J. (1994). Teacher technicians: A "new" metaphor for teachers. *Action in Teacher Education*, 16 (1). 11-19.
- LEVINE, P.M. (2005). Metaphors and images of classrooms. *Kappa Delta Pi Record*, 41 (4). 172-175.
http://eric.ed.gov/ERICWebPortal/search/detailmini.jsp?_nfpb=true&_ERICExtSearch_SearchValue_0=EJ724893&ERICExtSearch_SearchType_0=no&accno=EJ724893
- MARTINEZ, M.A., SALUEDA, N. and HUBER, G.L. (200). Metaphors as blueprints of thinking about teaching and learning. *Teaching and Teacher Education*, 17. 965-77.
- MASSENGILL, D., MAHLIOS, M., ve BARRY, A. (2005). Metaphors and sense of teaching: How these constructs influence novice teachers. *Teaching Education*, 16 (3). 213-229.
- MICHAEL, K. (2009). Exploring Greek teachers' beliefs using metaphors. *Australian Journal of Teacher Education*, 34 (2). 64-83.
- OXFORD, R.L., TOMLINSON, S., BARCELOS, A., HARRINGTON, C., LAVINE, R.Z., SALEH, A., et al. (1998). Clashing metaphors about classroom teachers: Toward a systematic typology for the language teaching field. *System*, 26 (1). 3-50.
- ÖZDEMİR, S. M. (2012). Eğitim programı kavramına ilişkin öğretmen adaylarının metaforik algıları. *Kuramsal Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(3). 369-393.
- PEKTAŞ, M. ve KILAN, O. (2009). Farklı Branşlardaki Öğretmen Adaylarının "Öğretmen" Kavramı ile İlgili Geliştirdikleri Metaforların Karşılaştırılması. *Erzincan Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2). 271-287.
- PRICE, C.G. (2002). Exploring teaching metaphors: How they shape beliefs, Professional knowledge and emergent practice of first through fifth year

- teachers. Paper presented at the Association of Teacher Educators, February, in Denver, CO.
- SABAN, A. (2004). Prospective classroom teachers metaphorical images of selves and comparing them to those they have of their elementary and cooperating teachers. *International Journal of Educational Development*, 24. 617-635.
- SABAN, A. (2004). Giriş Düzeyindeki Sınıf Öğretmeni Adaylarının Öğretmen Kavramına İlişkin İleri Sürdükleri Metaforlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2. 135-155.
- SABAN, A. (2008). İlköğretim I. Kademe Öğretmen ve Öğrencilerinin Bilgi Kavramına İlişkin Sahip Oldukları Zihinsel İmgeler. *İlköğretim Online*, 7(2). 421-455.
- SABAN, A. (2008). Okula İlişkin Metaforlar. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 55. 459-496.
- SEMERCİ, Ç. (2007). Program Geliştirme Kavramına İlişkin Metaforlarla Yeni İlköğretim Programlarına Farklı Bir Bakış. *Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 31 (2). 125-140.
- TAŞDEMİR, A. ve TAŞDEMİR, M. (2011a). Metaphors on teaching process and teachers; produced by the teachers "Öğretmenlik ve Öğretim Süreci Üzerine Öğretmen Meteforları". 2nd International Conference On New Trends in Education And Their Implications 27-29 April, 2011 Antalya-Turkey, 785-794.
- TAŞDEMİR, M. ve TAŞDEMİR, A. (2011b). Teachers' metaphors on K-8 curriculum in Turkey "İlköğretim programı üzerine öğretmen metaforları". 2nd International Conference On New Trends in Education and Their Implications 27-29 April, 2011 Antalya-Turkey, 795-809.